

" ...

I. İPTAL DAVASININ GEREKÇESİ :

14/11/1977 günlü dava dilekçesinde iptal nedenleri şöyle açıklanmaktadır :

"İPTAL KONUSU : T. C. Resmî Gazetesinin 17 Ağustos 1977 tarih ve 16030 sayısında yayınlanmış bulunan 8/8/1977 tarih ve 2095 numaralı "İktisadî ve Ticarî İlimler Akademileri Kadro Kanunu" nun 2 nci maddesinin son tümcesinin ve 3 üncü maddesinin ikinci tümcesinin iptaline karar verilmesi isteminden ibarettir.

BİÇİM YÖNÜNDEN : 1- Her ne kadar 2095 sayılı Yasanın 2. ve 3. maddelerinin iptali istemiyle 14/11/1977 günlü dilekçemizle Yüksek Mahkemenizin 1977/131 esasında kayıtlı dava açılmış ise de Başkanlığınızın 2/1/1978 günü alınan 26/12/1977 günlü yazısı ve 22/12/1977 günlü kararı doğrultusunda, 60 gün içerisinde eksiklikleri tamamlayan işbu dilekçemiz takdim edilmekle süre yönünden davaya bakılabilir.

2- a) Davanın açılmasına yetki veren A. Ü. Senatosunun 1/11/ 1977 günlü ve 153/3133 sayılı kararının bir suretiyle, Senatoyu oluşturanların listesi dava dilekçemize ekli olarak takdim edilmişti.

b) Yasal bir zorunluk olmamakla beraber, Yüksek Mahkemenizin kararı ve Başkanlığınızın yazısı doğrultusunda, eksikliklerin tamamlanması hususunda Üniversite Senatosundan oybirliği ile alınan 14/2/1978 tarih ve 165/3402 sayılı kararın bir sureti ile Senatoyu oluşturanların imza cetveli ilişikte sunulmuş olup, bu kararda da 44 sayılı yasanın 25. maddesinin 3. fıkrasındaki üye tam sayısının salt çoğunluğu fazlasıyla vardır. (Ek : 1 karar sureti, 1 liste fotokopisi)

AÇIKLAMA : Yüksek Mahkemenizin 22/12/1977 günlü kararı ve Başkanlığınızın 2/1/1978 günü alınan 26/12/1977 günlü yazısı ve Ankara Üniversitesi Senatosunun 14/2/1978 gün ve 165/3402 sayılı kararı doğrultusunda 14/11/1977 günlü dilekçemizdeki eksikliklerimizi arz ve takdim ediyoruz :

8/8/1977 tarihinde kabul edilerek 17/8/1977 gün ve 16030 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmış bulunan 2095 sayılı "İktisadî ve Ticarî İlimler Akademileri Kadro Kanunu" nun 2 nci maddesinin son ve 3 üncü maddesinin 2 nci tümcesindeki "Senato", "Fakülte" ve "Fakülteler" sözlerinin içerdikleri anlamlar, kurdukları hukukî bağlantılar ve güttükleri amaçlar, T.C. Anayasasının 120 nci 126 ncı, 12 nci ve 4 üncü maddelerine esas yönünden aykırı bulunmaktadır.

I- İlgili Yasa Hükümleri :

1- 17/8/1977 günlü, 16030 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yayım tarihinde yürürlüğe giren 8/8/1977 günlü ve 2095 sayılı "İktisadî ve Ticarî İlimler Akademileri Kadro Kanunu" nun 2 nci ve 3 üncü maddelerinde aşağıdaki hükümler yer almıştır:

Madde 2- İktisadî ve Ticarî İlimler Akademilerinin Öğretim Üye ve Yardımcılarının Kadroları bu kanuna bağlı (I) sayılı cetvelde gösterilmiştir. Ancak bunlardan, bağlı (2) sayılı

Esas Sayısı:1977/131
Karar Sayısı:1978/42

cetvelde gösterilenler bu kanunun yürürlüğe girdiği malî yılda kullanılamaz. Bu kadrolar Akademi Sanotsunun teklifi üzerine Maliye Bakanlığınca serbest bırakılır.

Madde 3- Profesörler Kurulu (I) sayılı cetveldeki kadroları ihtiyaca göre bölüm, kürsü, yüksek okul ve enstitülere tahsis edebilir. Akademilerarası Kurul Kararı ile 1750 sayılı Kanunun 44 üncü maddesi hükmüne uygun olarak 1438 sayılı Kanunun 5 nci maddesi gereğince Fakülte haline getirilen bölümlerin kadroları o Fakültelere aktarılır. Öğretim birimlerine tahsis edilen kadrolarda boş bulunmadıkça o öğretim birimine atama yapılmaz.

2- 2095 sayılı İktisadî ve Ticarî İlimler Akademileri Kadro Kanununun 3 üncü maddenin 2 nci tümcesiyle atıfta bulunduğu 1750 sayılı Kanunun 4 üncü ve 1438 sayılı Kanunun 2 nci ve 5 nci maddeleri ve 7334 sayılı Kanunun değişiklikten önceki maddesinin (a) fıkrası hükümleri şöyledir ;

1) 20/6/1973 günlü, 1750 sayılı Üniversiteler Kanunu :

Madde 44- Biri Profesör olmak üzere en az yedi öğretim üyesi, en az iki yıl için görevlendirilmiş bulunmadıkça bir fakültenin kuruluşu tamamlanmış sayılmaz ve o fakülte faaliyete geçemez.

İki fakülte faaliyete geçmedikçe bir üniversite kuruluşunu tamamlamış olmaz.

2) 8/7/1971 günlü, 1438 sayılı 24/2/1970 tarih ve 1235 sayılı, 8/6/1959 tarih ve 7334 sayılı Kanunlarda değişiklik yapılması hakkında kanun, Madde 2.- 7334 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin (a) fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 5- a) Akademide bölüm/kürsü, enstitü kurmak ve Akademiye bağlı yüksek dereceli öğretim, eğitim ve araştırma kurumları açmak, bu kurumları birleştirmek, kaldırmak veya mevcut kurumları Akademiye bağlamak vesair her türlü Akademik çalışmalarla ilgili hususlar hakkında karar vermek.

3) 8/6/1959 günlü, 7334 sayılı iktisadî ve Ticarî İlimler Akademileri Kanunu, Madde 5.- a) Akademide, kürsü ve enstitülerin kurulması, kaldırılması veya birleştirilmesi vesair her türlü Akademik çalışmalarla ilgili hususlar hakkında karar vermek.

8/8/1977 günlü 2095 sayılı İktisadî ve Ticarî İlimler Akademileri Kadro Kanununun metinleri yukarıda açıklanmış olan 2 nci ve 3 üncü maddelerindeki "Senato", "Fakülte" ve "Fakülteler" sözlerinin içerdikleri anlamlar, kurduktan hukukî bağlantılar ve güttükleri amaçlar, T. C. Anayasasının 120 nci, 126 ncı, 12 nci ve 4 üncü maddelerine esas yönünden aykırıdır. Gerekçesi aşağıda ayrıntılı biçimde sunulmuş olan bu Anayasal aykırılıklar, Ankara Üniversitesi'nin kendi varlık ve görevi ile ilgili bulunduğu, Anayasa'nın değişik 149 uncu ve 150 nci, 22/4/1962 günlü, 44 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkındaki Kanunun 21. ve 22. maddelerine dayanarak 2095 sayılı İktisadî ve Ticarî İlimler Akademileri Kadro Kanununun 2 nci maddesinin son ve 3 üncü maddesinin 2 nci tümcesinin iptalini istememiz gerekmiştir.

II. İPTAL SEBEPLERİ :

1- İktisadî ve Ticarî İlimler Akademilerinin birer Üniversite olduklarını belirten ve bu eğitim, öğretim ve araştırma kurumlarının organları arasında Üniversiteler gibi bir "Senato"

sunun ve yine Üniversitelerdeki gibi "Fakülte" lerinin bulunduğunu gösteren ve onları" bu adlar altında organlar ve kuruluşlar kurmaya yetkili kılan ne kendi kuruluş ve örgütleniş yasalarında ne de bir başka yasada herhangi bir hüküm mevcut değildir. Nitekim, 7334 sayılı iktisadî ve Ticarî ilimler Akademileri Kanunu, bu kurumların öğretim ve yönetim işlerinin hangi organlar ve idarî birimler eliyle yürütüleceğinin 3 üncü maddesinde tahdidi biçimde açıklanmıştır. 7334 sayılı iktisadî ve Ticarî ilimler Akademileri Kanununun sözü edilen maddesi şöyledir :

Madde 3- İktisadî ve Ticarî ilimler Akademilerinin Öğretim ve idare işleri :

- a) Profesörler Meclisi
- b) İdare Heyeti
- c) Akademi Reisi
- d) Akademilerarası Heyeti tarafından görülür.

Bu kuruluş ve işleyiş maddesinin hükmünden de açıkça anlaşılıyor ki, iktisadî ve Ticarî İlimler Akademileri'nin tahdidi yasal kuruluşlar arasında, 2095 sayılı Kadro Kanununun 2 nci maddesinin son tümcesinde sözünü ettiği gibi bir "Akademi Senatosu" bulunmamaktadır. Tersine, "Senato" ya bir üniversite organı olarak 1750 sayılı Üniversiteler Kanununun 11 inci maddesinde yer verilmiştir. 2095 sayılı Kanunun 2 nci maddesi son tümcesi hükmüyle hukukî yapıları, işlemleri, organları başka başka durumlarda olan ve başka başka yasal adlar taşıyan kuruluşlara bu özellikleri dolayısıyla ayrı ayrı kurallar uygulanacağı yerde benzer kurallar uygulanmış ve onun için de Anayasa'nın 12 nci maddesine aykırı düşen eşitsiz bir durum ortaya çıkmıştır. Oysa, yasa koyucunun 2095 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin son tümcesindeki "Sanato" ve 3 üncü maddesinin 2 nci tümcesinde de "Fakülte" ve "Fakülteler" deyimlerini kapsamışını haklı gösterecek hukukî ve yasal bir neden de bulunmamaktadır. Bundan başka 2095 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin 2 nci tümcesinde atıfta bulunduğu 1750 sayılı Kanunun 44 üncü maddesi hükmü Akademilerle değil, yeni üniversite ve Fakültelerin faaliyete geçmesi ile ilgilidir. Bunun gibi, yine 2095 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin 2 nci tümcesinde dayandığı 1438 sayılı Kanunun 5 inci maddesinde "Fakülte" ya da "Fakülteler" den değil, "Akademiye bağlı yüksek dereceli öğretim, eğitim ve araştırma kurumları" nın açılmasından söz edilmektedir. Bu öğretim ve eğitim kurumlarından hiçbirisi, Anayasa'nın ve Üniversiteler Kanununun içerdikleri, amaçladıkları anlamda "Fakülte" sayılamıyacağı halde, 2095 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin 2 nci tümcesiyle Akademi bölümlerini 1438 sayılı Kanunun 5 inci maddesiyle "Fakülte" haline getirilmiş sayarak bu bölümlere kadrolar tahsis etmektedir. Başka söyleyişle, 2095 sayılı kadro kanunu, 1438 sayılı Kanunun 5 inci maddesinde varolmayan bir kuruluşu (Fakülteyi) Akademilerin hizmet birimleri içine sokarak Akademilere kendilerine bağlı olarak Fakülteler kurdurmak istemektedir. Ne var ki 2095 sayılı kanun, adından ve düzenlediği konudan da (amacım belirleyecek biçimde) anlaşılacağı gibi, bir kadro yasasıdır. Kadro yasaları incelendiğinde bunların amaçlarının Tahsisten ibaret oldukları görülür. Başka deyişle, kadro yasalarının, idarenin mali hacmini belirlemekten ve idareye personeli, görevlileri için tahsisat bağlamaktan öte bir amaçları yoktur. Bu bakımdan, kadro kanunlarının kadro ile ilgili hükümlerle yetinmesi ve bunlar dışında hiçbir hüküm getirmemesi gerekir. Oysa, Akademilere kendilerine bağlı "Fakülteler" kurma yetkisi veren 2095 sayılı kanunun 3 üncü maddesinin 2 nci tümcesi görünüşte kadro tahsis etmekte, gerçekte ise kadro tahsisi ile hiç bir ilgisi olmayan kurucu bir yetkiyi düzenlemektedir. Onun için de 2095 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin 2 nci tümcesi bu haliyle Anayasanın 126 nci maddesinin özüne ve ereğine aykırı düşmekte ve iptali gerekmektedir .

2- Üniversiteler, Fakülteleri ile bir bütündür. Üniversiteler ile Fakülteler arasında sıkı bir organik bağlantı vardır. Fakülteleri, Üniversiteler kurar. Tek başına bir fakülte, bir başka fakülte kuramaz. Anayasa koyucu, Anayasa'nın 120 nci maddesinde "Üniversitelerle onlara bağlı fakülte" sözlerini kullanmakla Üniversite ile Fakülte arasındaki bu hukukî bağlantıyı göstermiş ve dolayısıyla Üniversitenin en başta Fakültelerden oluştuğunu belirlemiştir. Öte yandan, Anayasa 120 nci maddesiyle "Üniversitelerin, ancak Devlet eliyle ve Kanunla" kurulacağını hükme bağladığı ve Üniversitelere bu yoldan hukukî güvenceler sağladığı halde, 2095 sayılı Kadro Kanunu 3. maddesinin 2 nci tümcesiyle Devletin merkez yönetim örgütlerinden, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı Akademilere "kadro tahsisi" amacını aşarak Fakülteler kurdurmakta ve böylece Devlete Anayasanın Üniversitelere ve Fakültelele bağladığı hukukî güvence ve korumayı ortadan kaldırma imkânını tanımaktadır. Ayrıca 2095 sayılı kanunun 3 üncü maddesinin 2 nci tümcesi ile Akademilere, yani kendine, (Devlete) bağlı kuruluşlara Fakülte kurdurmakla bir organa, kaynağını Anayasa'dan almayan bir devlet yetkisini kullanma fırsatını vermekte ve bu yönüyle hem Anayasa'nın 120 nci maddesine hem de 4 üncü maddesine aykırı düşen bir kural koymuş olmaktadır. Onun için Anayasa üstünlüğünün "yap" ya da "yapma" biçiminde, ilgili organlar karşısında iki türlü ortaya çıkan pozitif ve negatif üstünlük ve bağlayıcılığının kesin ve temel ilkesi olan Anayasa'nın 8 inci maddesi hükmü karşısında, 8/8/1977 günlü, 2095 sayılı İktisadî ve Ticarî ilimler Akademileri Kadro Kanununun 2 nci maddesinin son ve 3 üncü maddesinin 2 nci tümcesi Anayasaya aykırı olup, bunların iptalleri gerekmektedir.

SONUÇ : Yukarıdaki ve Yüksek Mahkemece takdir olunacak başka sebeplerden ötürü :

17/8/1977 gün ve 16030 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 8/8/1977 gün ve 2095 sayılı "İktisadî ve Ticarî İlimler Akademileri Kadro Kanunu" nun 2. maddesinin son tümcesinin ve 3. maddesinin 2 nci tümcesinin Anayasaya aykırı bulunduğuna ve bundan dolayı iptallerine karar verilmesini saygı ile dilerim. 22/2/1978""